

- 4 **Esimehe veerg**
- 6 **PERSOON. Elo Vagur: „Vaja on mõnusat mesinike kogukonda.“**
- 10 **FOOKUS. Katastroof meeturul**
- 15 **ARVAMUS. Külmal kevad pani perede kasvu seisma**
- 16 **EESTI MESINDUS. Tarutoetus 2020**
- 18 **MESILASTE TERVIS. Et mesilased oleksid terved**
- 22 **AED & PÕLD. Avaram pilt aitab koostööd teha**
- 27 **Meemaailma uudised**
- 28 **INSIGNIA. Euroopa mesinikud koguvad keskkonnanäidete proove**
- 30 **LÄINUD AJA LOOD**
- 32 **MESINIKU KALENDER. Suvi, kiireim aeg**
- 36 **MESI KÖÖGIS. Mesi & juust – paras paar**
- 38 **Mesilasperede suremuse uuring COLOSS 2020**
- 39 **IN MEMORIAM. Lembit Ellamaa**

Eesti Mesinike liidul on uus tegevjuht – tere tulemast, Elo Vagur, saame tutvavaks!

Suvealguse Haapsalu on vaikne, päikesevalgust ja rahu täis. Ühel siinse kesklinna kitsal tänaval elab koos pere ja kahe koeraga Elo (48), kes alates 1. juunist asus tööle mesinike liidu tegevjuhina. Elol pole ette näidata kogemust mesinikuna, kuid selle eest on tal palju pealehakkamist, kogemus reklaamialal ja ridamisi häid mõtteid, kuidas mett ja mesindust tavainimesele armsaks teha. Kõik on võimalik, kõik on tehtav – seda suhtumist kumab igas Elo lauses. Sellepärast ei ole mingit kahtlust – kui Elo suvel mesilased võtab, saab ta ka nendega suurepäraselt hakkama.

Andres Tamla, Mesinike Liidu juhatuse liige.

Elo mõjus siiralt ja veenvalt. Tema mõtted liidu ja mee promomiseks tundusid teostatavad, ka on tal tänu reklaamitaustale ideid ja kontakte, mida kodumaise mee populariseerimiseks vaja läheb. Elos on elujõudu, sellest sai aru juba töövestlusel, vaatamata sellele, et seekord toimus see skype's. On inimesi, kelle jaoks pole olemas võimatut olukorda – tema tema paistab olevat üks neist.

Meehind globaalsel meeturul on vabalanguses ja selle taga on massiliseks muutunud meevõltsingud. Kuidas petumee vastu saab?

Kui Võrumaa mesinik Mario Kalvet eelmisel suvel Kanadas Montrealis toimunud mesinike esinduskongressilt Apimondia tuli, oli tema muljete hulgas üks kõnekamaid sattumine ulatusliku meepettuse avastamise keskmesse.

„Kongressi käigus toimus võistlus parima mee tiitlile ja seal selgus, et ligi pooled – 45% - võistelnud meed kukkusid läbi,“ on mesinik nõrkinud. Nn meeolümpiale jõudnud ebakvaliteetsete mete rohkus kinnitab fakti, et mee tarneahel on nii pikk ja segane, et isegi selles osalejatest teavad vaid vähesed, mis on see, mida nad mee pähe veavad, pakendavad ja märgistavad. Või on selles äris lihtsalt palju jultunud valemängijaid.

Ka selle aasta mais Brüsselis koostatud ja pikalt oodatud Euroopa põllumajanduse esindusorganisatsiooni ja põllumajandusühistute organisatsioonide ühenduse COPACOGECA tegevusplaani meeturu päästmiseks ütleb selgelt, et meeturul toimuv on katastroof. Kui kohe ei tegutseta, ei pruugi mesinikud, kelle sissetulekud on suures osas seotud mee müügi, enam olla suutelised mesindama. Võimalik kaos puudutab enam kui 10 miljoni Euroopa mesitaru saatust.

Toidupettus on sama vana nagu maailm. Mida hinnalisem toiduaine, seda enam petuskeeme selle ümber viitsitakse punuda. Mesi on kahtlemata väärtuslik – peale tervist turgutavate mineraalainete, ensüümide ja bioaktiivsete ühendite on mee mainet aidanud tõsta mesilaste oluline roll keskkonna heaolu hoidmises ja, mis salata, ka müüdid mee võluväe kohta. Suur nõudlus mee järele on see, mis mee petturitele ahvatlevaks teeb. Seega pole imestada, et mesi on maailmas kolmas enim võltsitud toiduaine pärast oliiviõli ja piima. Ohustatud toiduainete nimekirjast leiame ka vanilli, kohvi, õunamahla ja loomulikult maailma kalleima maitseaine safrani.

Meepettus ei ole siiani meedias kuigi populaarne teema olnud, pole ju mee asemel siirupi söömine üldjuhul surmav. Toidupettustest on vast kõige paremini kommuniqueeritud 2013. aasta kurikuulsat hobuselihaskaandaali – toonane lugu ületas uudiskünnised üle maailma, mäletatavasti leiti toona Euroopa paljudes riikides müügiltsel veiselihatoitudena pakutavate toitude koostises deklareerimata või valesti deklareeritud hobuseliha. Kuid tegelikult on ostjal kõige lihtsam leida petukraami ikkagi oliiviõlide, piima- ja meeriulitel. Usutavasti hakatakse nüüd mee vastu siiski suuremat huvi tundma, sest viimastel aastatel on meepettus tornaadona hoogu juurde saanud. Sageli kordub neis petuskeemides sõna Hiina. Näiteks ei Kanada ega USA toll võta vastu Hiina päritolu mett – kui USA mesinikud 2001. aastal Hiina maaletoojaid kunstlikult madalate hindadega turu solkimises süüdistasid, kehtestas valitsus Hiina meele tavahinnast kolm korda kõrgemad tolli tariifid. Sellest peale ei tule Hiina mesi ametlikult Põhja-Ameerika turgudele, kuid on seal ometi – ärimehed kasutavad nn meepesu kolmandate riikide kaudu.

Kanada leidis aastal 2018, et 23% testitud kaubanduskettides müüdavatest metest on võõrsuhkrutega rikutud. USAs mängitakse veel hullemate arvudega. Näiteks lasid kaks Ameerika juristi, Kent Heitzinger ja Terry Buehler, viimase kahe aasta jooksul hagiavalduste raames testida 110 kaubandusest korjatud meepurki. Tulemus on ehmata – koguni 70% purkides polnud ehtne mesi. Interpoli andmetel võib keskmiselt kolmandikku kogu maailmas müüdavast meest pidada ühel või teisel moel võltsituks.

Euroopa Parlament võttis mee ja mesilaste teema üles 2012. aastal. 2018. aasta raport sätestas, et mesindussektor on ELi jaoks ülioluline ning täidab ühiskonnas kesket osa nii majanduslikult kui keskkonnavalaselt. Samast raportist leiab saadikute soovitude hulgast ka nõude kaitsta turgu võltsingute vastu. 2018. aastal ei vastanud 20% ELi välispiiridel võetud meeproovidest Euroopa Liidu

standarditele. Saadikute ettepanekul võeti toona võltsmee impordi tõkestamiseks nõuks kehtestada meetmed mee kvaliteedi hõlpsamaks testimiseks; seada sisse karmim inspeksioon ja kõrgemad trahvid ning täiustada mee märgistamisnõudeid. Viimase osas märgib raport, et märke „väljastpoolt ELi pärit“ asemel tuleks esitada etiketil info mee täpse päritoluriigi või riikide kohta ja segu puhul märkida riigiti protsendid. Päritoluriigi märkimist ei kohustatud, vaid soovitati. Hoolimata kahe aasta tagusest raportist valitseb Euroopa mesinduses samasugune hädaolukord nagu USAs. Euroliit on maailma suuruselt teine meetootja Hiina järel – siinsed 650 000 mesinikku ja 18 miljonit mesitaru tootsid aastal 2018 rohkem kui 280 000 tonni mett. Peale selle on EL ka suur mee tarbija ja maailma suurim mee sisseostja, kes impordib peaaegu samapalju mett kui toodab. Enamik meest tuleb Hiinast, suur osa Ukrainast.

Tänavu jaanuaris kogunesid Euroopa riikide mesinike esindajad Euroopa põllumajandustootjate katusorganisatsiooni Copa-Cogeca mee töörühmas, et arutada meeturu hädaolukorda. Suurimad tootjamaad Rumeenia, Ungari, Hispaania ja Itaalia teatasid, et kuna mee hulgihind on nii madal, ei tasu professionaalne mesindus enam ära. Näiteks Ungaris on mitmed tootjad tegevuse juba lõpetanud – neil ei tasu mett müüa, sest kokkuostuhind on kukkunud alla 2 euro kilolt. Hiina mett müüdi 2019. aastal Euroopasse katastroofilise hinnaga 1.26 eurot/kg. Võrdluseks: Hiinas maksab kohalik mesi 10–40 dollarit/kg. Veel võrdluseks – võltsinguteks kasutatava siirupi hind Hiinas on umbes 0,5 dollarit/kg. Hiina „mee“ impordihind läheb paika, kui arvestada, et Euroopasse müüdüd Hiina meelaadne toode sisaldab keskmiselt 70% siirupit ja 30% mett.

Mitmed meepakendajad Euroopas lõikavad turuolukorrast kasu. Mee ostuläbirääkimisi lükatakse meevõtuajast üha kaugemale, et suurendada tootjas ebakindlust. Tootjate laovarud aina kasvavad. Turg ei toimi enam nõudluse ja pakkumise suhte järgi – hind on ülimald hoolimata sellest, et meesaak Euroliidus oli eelmisel suvel keskmiste näitajate järgi kehv. Euroopa mesinike olukorda halvendab seegi, et võrreldes oma konkurentidega mujal maailmas, on meil suhteliselt kõrged mee tootmiskulud, kõikides ligi 10 eurot kilo kohta Belgias kuni 1.80 kilo kohta Leedus.

Külm kevad pani mesilasperede kasvu seisma.

Mai Endla

Et mesilased oleksid terved

Arvi Raie

Suvi - kiireim aeg

Antu Rohtla

Kõigest sellest ja paljust muustki saate lugeda värskest "Mesinikust".

Ajakirja saavad tasuta koju Eesti Mesinike Liidu liikmed, ühine sõbraliku sumiseva seltskonnaga juba täna!